

CONSILIUL AUDIOVIZUALULUI AL REPUBLICII MOLDOVA

DECIZIA nr. 308

din 06 octombrie 2023

Cu privire la rezultatele controlului serviciului media audiovizual de televiziune „Jurnal TV”, ca urmare a sesizării președintelui Partidului Politic Mișcarea Alternativa Națională, Ion Ceban

În data de 15.09.2023, Consiliul Audiovizualului (în continuare – CA) a recepționat petiția nr. 037 din 14.09.2023 din partea lui Ion Ceban, președintele Partidului Politic Mișcarea Alternativa Națională (PP „MAN”), prin care susține că, în fapt, la 07 august 2023 a început perioada electorală pentru alegerile locale generale din 05 noiembrie 2023, respectiv, în corespundere cu art. 90 alin. (5) din Codul electoral nr. 325/2022, furnizorii de servicii media depun la CA, în decurs de 7 zile de la începerea perioadei electorale (i.e. până la 15 august 2023), o declarație privind politica editorială pentru reflectarea alegerilor. În acest sens, petiționarul susține că ÎCS „REFORMA ART” SRL a încălcat prevederile menționate prin depunerea declarației la data de 04 septembrie 2023, prin care s-a obligat să reflecte alegerile locale generale cu respectarea principiilor echității, echilibrului și imparțialității.

În acest sens, petiționarul atrage atenția că termenul prevăzut la art. 90 alin. (5) din Codul electoral nr. 325/2022 reprezintă un termen de decădere în care furnizorul vizat nu s-a încadrat, respectiv, acesta nu are niciun drept să organizeze și să difuzeze programe audiovizuale cu caracter electoral.

Într-o altă ordine de idei, Ion Ceban susține că, în cadrul emisiunii „Ora expertizei”, difuzată de serviciul media audiovizual de televiziune „Jurnal TV” pe data de 11.09.2023, invitații Valeriu Pașa și Oazu Nantoi au lansat acuzații și falsuri în adresa sa, încălcând prevederile legale în vigoare. Potrivit petiționarului, în cadrul programului Valeriu Pașa ar fi declarat: *„Ion Ceban este păpușa lui Plahotniuc și a Kremlinului [...]”, iar potrivit deputatului Oazu Nantoi: „Ivan Ceban este un proiect al Kremlinului, căruia i s-a permis să fie pro-european [...]”*.

Astfel, petiționarul atrage atenția că, în ambele situații, moderatorul programului nu a reacționat nici într-un fel la atacurile denigratoare și defăimătoare ale invitaților în adresa sa, nu a asigurat un drept la replică și nici nu a încercat să asigure principiile echității, echilibrului și imparțialității. Petiționarul a mai adăugat că întregul program a avut un caracter electoral, fiind prezenți doi reprezentanți ai viitorilor concurenți electorali și un expert apropiat partidului de guvernare, care au discutat abundant despre potențialii candidați în alegerile locale în cauză.

În concluzie, petiționarul susține că, reieșind din faptul că serviciul media audiovizual de televiziune „Jurnal TV” nu s-a încadrat în termenul de decădere pentru a dobândi dreptul de a difuza programe audiovizuale cu caracter electoral în perioada electorală, programul în cauză, potrivit lui, reprezintă o încălcare a legislației, și anume a prevederilor art. 13 alin. (1) lit. a) și alin. (7) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018 (în continuare – CSMA) și ale art. 90 alin. (1)-(5) din Codul electoral nr. 325/2022.

Ca urmare, Ion Ceban solicită CA examinarea sesizării și constatarea încălcării legislației speciale de către serviciul media audiovizual de televiziune „Jurnal TV” și invitații programului vizat, cu tragerea la răspundere a acestora în corespundere cu legislația în vigoare.

În temeiul prevederilor art. 83 alin. (2) din CSMA, precum și în scopul examinării obiective a tuturor circumstanțelor sesizate, CA a solicitat, prin scrisoarea nr. 1632 din 15.09.2023, furnizorului de servicii media ÎCS „REFORMA ART” SRL, fondatoarea serviciului media audiovizual de televiziune „Jurnal TV”, prezentarea opiniei referitor la cele menționate în sesizare.

Astfel, prin scrisoarea nr. 190-R/23-E din 18.09.2023, ÎCS „REFORMA ART” SRL a comunicat CA următoarele: *„Asupra primei părți a sesizării, ce vizează pretinsa încălcare a legislației în*

partea ce se referă la depunerea declarației privind reflectarea alegerilor locale generale din 5 noiembrie 2023, venim să informăm că o atare faptă lipsește. Petentul expune viziunea sa proprie asupra unor prevederi legale, ignorând modul concret de aplicare a acestora, care a fost expus de comun acord de CEC și CA. În concordanță deplină cu aceste reglementări, postul Jurnal TV a depus în termen declarația, care a fost aprobată de Consiliul Audiovizualului prin decizia din 08 septembrie 2023!

În ce privește partea sesizării ce se referă la emisiunea de autor "Ora expertizei" din data de 11 septembrie 2023, realizată de autorul și moderatorul Dumitru Mișin, care poate fi accesată pe site-ul <https://www.jurnaltv.md/news/3f2076c080026843/ora-expertizei-provocarile-majore-din-societate.html>, conținutul căreia a fost apreciat de semnatarul sesizării ca fiind contrar unor prevederi ale Codului serviciilor media audiovizuale, comunicăm despre netemeinicia acestora.

E de notat că expunerile formulate în sesizare poartă un caracter abstract, vag și generalizator și ele se referă strict la unele judecăți de valoare expuse de unii participanți la emisiune. Analiza minuțioasă a circumstanțelor invocate în sesizare au atestat lipsa vreunor încălcări ale normelor legale în vigoare, precum și au indicat asupra suficienței fundamentării a judecăților de valoare enunțate de participanții la emisiune, care s-au circumscris perfect limitelor libertății de exprimare, garantate atât prin Constituția Republicii Moldova, prin Legea privind libertatea de exprimare, cât și, mai ales, prin Convenția Europeană a Drepturilor Omului!

Insinuările formulate de semnatarul sesizării nu pot fi obiect de examinare în cadrul unei proceduri administrative, atât timp cât au un alt mecanism juridic de soluționare, instituit prin Legea privind libertatea de exprimare, în cadrul căruia lipsește Consiliul ca și instituție competentă.

Mai mult, semnatarul sesizării încearcă să transfere responsabilitatea juridică pentru judecățile de valoare ale unor invitați la o emisiune live, pe seama postului de televiziune, ignorând că art. 28 din Legea privind libertatea de exprimare expres exonerează de răspundere mass-media pentru preluarea informațiilor.

Totodată, semnatarul sesizării niciodată nu a înaintat o cerere de acordare a dreptului la replică, după cum prevăd direct act. 14 din Codul serviciilor media audiovizuale cât și art. 15 din Legea privind libertatea de exprimare, după cum nici nu a utilizat posibilitatea oferită de a interveni nemijlocit în cadrul emisiunii date cu o replică, atât timp cât pe toată durata acesteia am menționat numărul de telefon la care putea să o facă. Însă, aceasta nici nu era corect să fi fost făcută, atât timp cât el contestă doar unele judecăți de valoare, suficient de fundamentate, expuse de unele persoane și nu unele afirmații, expuneri sau acuzații.

Mai mult, emisiunea vizată nu este "un program de informare", de știri, și asupra ei nu se pot aplica o parte din prevederile invocate în sesizare. Aceasta este o emisiune de autor, de analiză a evenimentelor curente, în cadrul căreia anume se prezintă diferite puncte de vedere asupra unor evenimente ce s-au derulat într-o perioadă de timp.

La final, reiterăm solicitarea invocată și anterior ca Consiliul Audiovizualului să țină cont de faptul că partidele politice au intrat activ în perioada electorală și ele vor inventa orice fel de tertipuri pentru a se face vizibili pentru alegători, inclusiv prin atacarea presei, atât timp cât nu sunt în stare să propună electoratului alte modalități politice de expunere a platformelor lor, împrejurări în care astfel de sesizări trebuie să fie apreciate corect, pentru a nu permite acestor actori politici să își crească capitalul politic prin intermediul atacurilor de acest gen."

În conformitate cu prevederile art. 75 alin. (4) lit. a) și ale art. 83 alin. (3) lit. c) din CSMA, CA a dispus controlul programului audiovizual „Ora expertizei” din 11.09.2023, difuzat de serviciul media audiovizual de televiziune „Jurnal TV”.

Rezultatele controlului au atestat următoarele:

La data de 11.09.2023, ora 20:00, serviciul media audiovizual de televiziune „Jurnal TV” a difuzat programul audiovizual „Ora expertizei” moderat de Dumitru Mișin (durata programului: 01:08:41), invitații fiind deputatul Partidului Acțiune și Solidaritate (PAS) Oazu Nantoi, președintele „WathDog” Valeriu Pașa și președintele Coaliției Unitate și Bunăstare (CUB) Igor Munteanu. Tematicile programului au fost legate de situația politică în UTA Găgăuzia, provocările cu care se

confruntă justiția Republicii Moldova la etapa actuală și alte subiecte de ordin general axate pe situația economică și socială din țară etc.

La fel, un aspect discutat în programul audiovizual a fost „*Pericolul revenirii oligarhilor*” – titlu menționat și pe burtieră. La acest capitol, Valeriu Pașa a declarat că: „*Există pericolul să revină la putere, în Republica Moldova, Plahotniuc și asociații săi, în urma potențialelor rezultate ale alegerilor din 2025*”; „*Cetățenii trebuie să înțeleagă că miza reală fără un Ceban mare și popular care să ia voturi de la alegătorii pro-europeni care s-ar vedea naivi să creadă că el nu mai este păpușa lui Plahotniuc și a Kremlinului, ei nu mai au nicio șansă să ia majoritate în următorul parlament. Și aici eu văd o anemie incredibilă a partidului de guvernare care stă și se uită cum Ceban, fluturând cu toată presa de buzunar a Kremlinului, a lui Șor și alții, le duce de mână propriii lor alegători de la dâșii către Ceban. Dl Nantoi, Ceban este susținător al integrării europene [...]?*”.

Oazu Nantoi a răspuns în felul următor: „*Am avut onoarea să fiu și în Consiliul municipal, fără multă satisfacție morală, nemaivorbind de cea materială, și l-am văzut pe Ivan Ceban în toată frumusețea lui când lupta cu Dorin Chirtoacă. Îl țin minte pe Ivan Ceban în iarna anului 2014, cum el, la mitingul în susținerea referendumului, așa-zisului referendum din UTA Găgăuzia, striga în susținerea referendumului și eu consider personal că Ivan Ceban este un proiect al Kremlinului, i s-a poruncit, i s-a permis să fie pro-european și el lucrul ăsta îl face.*”

Așadar, potrivit petiționarului, aceste declarații contravin prevederilor art. 13 alin. (1) lit. a) din CSMA: „*În virtutea dreptului fundamental la informare, furnizorii de servicii media trebuie să respecte următoarele exigențe: să asigure distincția clară între fapte și opinii*”. Însă, este de menționat faptul că opinia și judecata de valoare nu sunt interzise în programele analitice și/sau de autor, dacă sunt argumentate. Respectiv, în procesul de control s-a atestat că Oazu Nantoi a avut la baza declarațiilor sale o înregistrare video din 2014, postată pe pagina sa oficială de Facebook, în care petentul, la Comrat, susține sus și tare organizarea referendumului din UTA Găgăuzia¹. Mai mult, opiniile care au trezit obiecțiile petiționarului nu aparțin moderatorului sau redacției, ci unui invitat căruia i-a fost solicitat un răspuns.

Este de menționat faptul că, potrivit sesizării, programul audiovizual „Ora expertizei” din 11.09.2023 a avut un conținut electoral. Însă, ca urmare a controlului s-a atestat că subiectele abordate nu au ținut de alegerile locale din 05 noiembrie 2023. Mai mult, la ora 01:20:11, președintele CUB, Igor Munteanu, a menționat că, la momentul actual, dânsul vede un singur candidat demn de a ocupa funcția de idil al capitalei și acesta ar fi candidatul CUB: „*Orașul Chișinău, are nevoie de o alternativă proaspătă, tânără care ar trebui să dea tonul unor schimbări de sistem. La acest moment cred că există un singur candidat care nu face parte din nomenclatură și acest candidat este al Coaliției Unitate și Bunăstare.*” Drept urmare, moderatorul a intervenit imediat cu precizarea: „*Dle Munteanu, iată cu aceste trei puncte ați făcut ceea ce fac foarte mulți, ați stricat „emisie” [...] Fără campanie*” și Valeriu Pașa a intervenit cu mențiunea: „*Cu acest prilej „Jurnal TV” are toate șansele să se aleagă cu o amendă de la CEC.*” Astfel, moderatorul a încercat să întrerupă discuțiile legate strict de desfășurarea alegerilor locale, de concurenți electorali/candidați desemnați și de alte subiecte cu conținut electoral.

Totodată, este de menționat că, la data difuzării programului audiovizual „Ora expertizei”, 11.09.2023, Ion Ceban nu era candidat desemnat la funcția de primar general al municipiului Chișinău. Acesta a fost desemnat de PP „MAN” la data de 17.09.2023², fapt care demonstrează că nu a putut fi abordat în cadrul programului în context electoral.

La final de program, moderatorul a precizat: „*Noi de fiecare dată i-am invitat și o facem regulat, invităm și partidele de opoziție, indiferent de cine sunt ele. Sunăm și îi invităm, ei ne boicotează, dar sunt liberi să nu o mai facă și să vină aici în platoul de la „Ora expertizei*”.” De asemenea, pe parcursul programului, sub formă statică, pe burtieră a fost plasat mesajul: „*Persoanele vizate în emisiune pot solicita dreptul la replică la numărul de telefon: 022-101-121 sau la adresa: contact@jurnaltv.md.*”

¹ <https://www.facebook.com/watch/?v=1343503222753985>

² https://www.facebook.com/Ion.Ceban.public/posts/871878527633897?ref=embed_post

Un alt aspect care trebuie menționat ține de faptul că, prin Decizia nr. 269 din 08.09.2023, CA a aprobat Declarația serviciului media audiovizual de televiziune „Jurnal TV” privind politica editorială pentru reflectarea alegerilor locale din 05 noiembrie 2023, care a fost depusă în termene legale, la data de 04.09.2023. Iar pentru mai multe detalii precizăm că, prin Decizia nr. 268 din 29.08.2023, CA a respins declarațiile furnizorilor de servicii media privind politica editorială pentru reflectarea alegerilor locale din 05 noiembrie 2023 și, ținând cont de modificările la Regulamentul privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media, aprobat prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1137 din 28.07.2023, a acordat furnizorilor de servicii media un termen de 3 zile pentru înlăturarea deficiențelor constatate și depunerea repetată a declarațiilor. Mai mult, prin scrisoarea nr. 1531 din 29.08.2023, CA a informat furnizorii de servicii media că termenul limită de depunere a declarațiilor privind politica editorială pentru reflectarea alegerilor locale din 05 noiembrie 2023 este data de **04 septembrie 2023, inclusiv**. Astfel, serviciul media audiovizual de televiziune „Jurnal TV” nu a încălcat termenul de depunere a declarației menționate supra.

De asemenea, cu referire la solicitarea petiționarului de a atrage la răspundere invitații programului, este de menționat că obiectul CSMA sunt furnizorii și distribuitorii de servicii media. Așadar, CA nu sancționează invitații pentru comportamentul și declarațiile făcute în cadrul programelor.

Prezentă în ședința CA din 06 octombrie 2023, reprezentanta Partidului Politic Mișcarea Alternativa Națională a susținut pretențiile și argumentele invocate în petiție, confirmând opinia petiționarului precum că în cadrul programului audiovizual „Ora expertizei” din 11.09.2023 moderatorul nu a intervenit suficient în discuții pentru a asigura informarea corectă a publicului, și a oferit răspunsuri la întrebările membrilor CA.

În temeiul prevederilor Codului serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018,

Consiliul Audiovizualului al Republicii Moldova DECIDE:

1. Se ia act de rezultatele controlului serviciului media audiovizual de televiziune „Jurnal TV”, ca urmare a petiției președintelui Partidului Politic Mișcarea Alternativa Națională, Ion Ceban.
2. Se respinge petiția nr. 037 din 14.09.2023 din partea președintelui Partidului Politic Mișcarea Alternativa Națională, Ion Ceban.
3. Prezenta decizie poate fi contestată în ordine de contencios administrativ la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani (MD-2068, mun. Chișinău, str. Kiev nr. 3), în termen de 30 de zile din data comunicării acesteia, fără a fi necesară depunerea unei cereri prealabile.
4. Controlul asupra executării prezentei decizii se pune în sarcina Direcției control servicii media audiovizuale.
5. Prezenta decizie intră în vigoare la data adoptării și se publică pe pagina web oficială a Consiliului Audiovizualului.

PREȘEDINTĂ

Liliana VIȚU-EȘANU